

SXEDIO.306

15.1.1950: ΤΟ ΕΝΩΤΙΚΟ ΔΗΜΟΨΗΦΙΣΜΑ (σύντομη περίληψη)

Η Ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα αποτελούσε τον προαιώνιο πόθο των Ελλήνων Κυπρίων. Και μετά το τέλος της Παλμεροκρατίας (1941-1946), όταν οι Βρετανοί είχαν αρχίσει να υποβάλλουν τις προτάσεις τους για νέες συνταγματικές αλλαγές στην Κύπρο, οι Έλληνες απάντησαν με καθολικό δημοψήφισμα υπέρ της Ένωσης.

Το δημοψήφισμα είχε προκηρυχθεί και οργανωθεί από την Εθναρχούσα Εκκλησία της Κύπρου, παρ'όλον ότι η αρχική ιδέα για προώθηση του οφειλόταν στο ΑΚΕΛ.

Επικεφαλής της Εθναρχούσης Εκκλησίας ήταν ο Μακάριος Β και οι Μητροπολίτες Κλεόπας (Πάφου), Κυπριανός (Κερύνειας) και Κιτίου Μακάριος (μετέπειτα Αρχιεπίσκοπος της Κύπρου Μακάριος Γ').

Το δημοψήφισμα είχε προγραμματισθεί να γίνει από τις 15-22 Ιανουαρίου, αλλά οι περισσότεροι είχαν ψηφίσει από την πρώτη κιόλας ημέρα.

Ο λαός καλείτο να ψηφίσει πάνω σε δύο έγγραφα. Στο ένα αναφερόταν:

Δημοψήφισμα 15-22 Ιανουαρίου, 1950. Αξιούμε Ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα.

Στο άλλο αναφερόταν επίσης:

Δημοψήφισμα 15-22 Ιανουαρίου, 1950. Ενιστάμεθα στην Ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα.

Στη Λευκωσία το κέντρο της ψηφοφορίας ήταν ο Καθεδρικός Ναός Αγίου Ιωάννη.

Πριν από την έναρξη της ψηφοφορίας ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος ανέπεμψε δέηση υπέρ της Ενώσεως, ώστε, όπως ανέφερε, οι Κύπριοι να ζουν ελεύθεροι.

Μετά τη δέηση ο Αρχιεπίσκοπος προχώρησε προς τους εφόρους και αφού έκαμε τρεις φορές το σημείο του σταυρού υπέγραψε το πρώτο έγγραφο υπέρ της Ενώσεως.

Στη συνέχεια έψαλε μαζί με το υπόλοιπο εκκλησίασμα τον Εθνικό Ύμνο.

Ακολούθησαν οι υπόλοιποι Αρχιερείς και ο λαός.

Από την πρώτη κιόλας μέρα το **80%** του λαού είχε ταχθεί υπέρ της Ενώσεως.

Παρόμοια ήταν η προσέλευση και στις άλλες πόλεις και κοινότητες, όπου δημιουργήθηκαν κέντρα ψηφοφορίας.

Υπέρ της Ενώσεως τάχθηκαν και οι Κύπριοι του εξωτερικού. Στην Αθήνα στήθηκε κέντρο ψηφοφορίας στο Μητροπολιτικό ναό της πόλης.

Τα αποτελέσματα του δημοψηφίσματος ήταν εντυπωσιακά μεν αλλά αναμένονταν.

Από τους **224,747** ψηφοφόρους που ήσαν εγγεγραμμένοι ψήφισαν **215,108** δηλαδή το **95.73%**.

Το υπόλοιπο **4.27%** αποτελούσαν αποχή και όχι αντίδραση προς την Ένωση.

Κυρίως δεν ψήφισαν οι υπάλληλοι της Αποικιοκρατίας, που φοβούνταν μήπως χάσουν τη θέση τους, οι άρρωστοι και όσοι απουσίαζαν εκτός Κύπρου και δεν μπόρεσαν ή δεν ενδιαφέρθηκαν να πάνε στα κέντρα ψηφοφορίας.

Ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος Β αγγέλλοντας το αποτέλεσμα της ψηφοφορίας στον Κυβερνήτη τόνισε σε επιστολή του:

"Ο Κυπριακός λαός είναι πεπεισμένος ότι η διαβιβαζόμενη με το έγγραφο αυτό αμετάκλητη αξίωση του θα τύχει γρήγορα ικανοποίησης, λαμβανομένου υπόψη ότι αυτός είναι αποφασισμένος να προχωρήσει στη διεκδίκηση του αιτήματος για εθνική ελευθερία με όλα τα αναγνωριζόμενα διεθνώς νόμιμα μέσα".

Η Εθναρχία ενημέρωσε επίσης και την Ελληνική Κυβέρνηση και τα μέλη του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών και ζήτησε τη βοήθεια τους στον αγώνα των Κυπρίων.

Οι καταστάσεις με τις υπογραφές των διακόσιων και πλέον Κυπρίων μεταφέρθηκαν σε ειδικούς τόμους στα Ηνωμένα Έθνη από Κυπριακή αποστολή της οποίας

ηγείτο ο Μητροπολίτης Κερύνειας Κυπριανός.

Καθ' οδόν προς τα Ηνωμένα Έθνη η πρεσβεία στάθμευσε στην Αθήνα και το Λονδίνο, όπου ενημέρωσε τις Κυβερνήσεις των δύο χωρών.

Ενώ όμως στην Αθήνα έγινε δεκτή από τον Πρωθυπουργό Νικόλαο Πλαστήρα, στο Λονδίνο η Κυβέρνηση απαξίωσε να δεχθεί την αντιπροσωπεία.

Έτσι η αντιπροσωπεία αναγκάστηκε τελικά να αφήσει τους τόμους του δημοψηφίσματος στον Αρχιμανδρίτη Ιάκωβο Βίρβο, Προϊστάμενο του Ελληνικού Καθεδρικού Ναού του Λονδίνου, που την είχε βοηθήσει στις διάφορες επαφές της, για να τις φυλάξει στο ναό σαν κειμήλιο και προχώρησε προς τη Νέα Υόρκη.

Τα ίδια προβλήματα αντιμετώπισε η αντιπροσωπεία και στη Νέα Υόρκη.

Ο Γενικός Γραμματέας του ΟΗΕ πιεζόμενος προφανώς από τους Βρετανούς, δεν δέχθηκε κι αυτός να παραλάβει τους τόμους του δημοψηφίσματος, όπως έγινε στην Αγγλία και η Πρεσβεία αναγκάστηκε τελικά να τους παραδώσει στο Βοηθό Γενικό Γραμματέα Βενιαμίν Κοχέν στο Λέηκ Σαξέξ.

Ήταν μια σύντομη τελετή, αλλά για την Πρεσβεία και τον Κυπριακό λαό αποτελούσε την ολοκλήρωση μιας αποστολής που είχε ξεκινήσει μίλια μακριά, για να μεταφέρει τον ενωτικό πόθο του Κυπριακού λαού για Ένωση με την Ελλάδα.

Ο Μητροπολίτης Κυπριανός προσφωνώντας τον Κοχέν εξέφρασε την εμπιστοσύνη που έτρεφε ο Κυπριακός λαός στα Ηνωμένα Έθνη και τα κάλεσε να εφαρμόσουν τις αρχές του Καταστατικού Χάρτη για την αυτοδιάθεση των λαών, ώστε να εκπληρωθεί ο πόθος του Κυπριακού λαού.

Ο Κοχέν απαντώντας διαβεβαίωσε την Κυπριακή Πρεσβεία ότι οι Τόμοι του Δημοψηφίσματος κατετίθεντο στα επίσημα αρχεία της Οργάνωσης και ότι θα ενημέρωνε κατάλληλα τις διάφορες αντιπροσωπείες.

Επίσης είπε ότι θα πληροφορούσε τις αντιπροσωπείες ότι σαν θα παρουσιαζόταν το

Κυπριακό στον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών θα μπορούσαν να μελετήσουν τις δέλτους του δημοψηφίσματος.

Φεύγοντας η αντιπροσωπεία άφησε στον Κοχέν κι ένα έγγραφο που απευθυνόταν στο Γενικό Γραμματέα του ΟΗΕ με το οποίο εκφράζονταν όσα είχε αναφέρει ο Μητροπολίτης Κυπριανός στη σύντομη ομιλία του κατά την παράδοση των τόμων του δημοψηφίσματος: Οτι ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών θα επιλαμβανόταν του Κυπριακού.